

נח (236)

התבודדות "בעמדי תוך קהלך"
אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלַּךְ נֹחַ (ו. ט.)

על האדם ללכת את אלוקיו ולעבוד בלבב שלם באופן שגם כשהוא בין בני אדם יהיה כמתבודד, וכמו שאמר המשורר (ראב"ע בפיוט 'אגדלך'): "בעמדי תוך קהלך צור לרומם אכרע ואכופ ראש וקומה", כלומר, ואין חברתם מטרת אותי להתפרד במחשבותי ממך, כי כל העולם הוא כמו עדרי צאן, והוא יתברך הרועה לבדו ומשגיח על כל פרטי ופרטי, וכל פרטי אין לו להשגיח, להסתכל אלא על הרועה, כי הכל שוין לפניו ואין יתרון לזה מזה. והיינו דאמר דוד המלך "ה' רועי לא אחסר" (תהלים כג.א), כי איני חסר, כי כולנו שוין, וכמו כן הוא רועה אותי בפרטות כמו לשאר ברואיו, "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי" (שם ד), ואין מי שיוכל להזיקני בלא רשותך. ענין זה העיד הכתוב על נח איש צדיק: "אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלַּךְ נֹחַ", שהתהלך עם אלוקיו בהתבודדות, ואפילו כשהיה בתוך בני אדם, לא היה מטרידים דעתו כי היו כלא היו בעיניו.

ספר "עלים לתרופה"

מקצוע לְמִינֵהוּ וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וכו' (ו. כ.)

וברש"י: אותן שדבקו במיניהם ולא השחיתו דרכם. בדרשות הר"ן כתוב על מעלה של אחדות. כאשר אנשים טובים מתאחדים, הרי שעצם ההתאחדות מביאה לדברים טובים, גם אם לא עושים שום פעולה נוספת. ולהיפך, בהתאספותם של אנשים רעים, יוצא רוע מעצם ההתאספות, בלי שיעשו שום פעולות רעות. ומסיבה זו הקפיד הקב"ה על התאספותם של אנשי דור הפלגה. בתיבה התאספו כל הברואים שלא השחיתו את דרכם, וכח התאחדותם הצילם מן המבול. במציאות רואים אנו שהיצר הרע משקיע מאמצים גדולים לבל יתאחדו יראי ה', מפני שיודע את כח הגדול שיש בהתאחדותם. ולכן חסידים ואנשי מעשה השקיעו מאמצים רבים להרחבת אחדות ואהבת חברים כנגד היצר הרע.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

וַיָּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אֵת אֵל הַתְּבָהּ מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל (י. ז.)

אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול, לא נכנס לתיבה עד שדחקוהו המים (רש"י) אמר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שיש לנו כאן מדרש פליאה. נח, צדיק תמים, צדיק במעשיו ותמים בלבו, עמד וטרח מאה ועשרים שנה בבנין התיבה ורק בגלל שלא נכנס לתיבה עד שדחקוהו המים, כבר נחשב מקטני אמנה? אין לנו ביאור בדברי חז"ל אלו, אך יש

לנו ללמוד מכך שני דברים. ראשית קשה מאוד להיות מאמין, ואין זה מן הדברים הפשוטים, אמונה אינה צומחת מאילה, ורק לאחר יגיעה והתבוננות אפשר לרכוש אמונה שלימה ולחיות את האמונה. דבר נוסף יש לנו ללמוד, שמדרגות רבות יש באמונה, וכלשון חז"ל "מקטני" אמנה, ולא אמרו "ממחוסרי" אמנה, הרי שיש קטנות באמונה ויש גדלות באמונה.

ספר "להתענג בתענוגים"

היונה לעולם אינה מתעייפת בכנפיה

וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֶרֶב וַיֵּצֵא יָצוֹא וְשׁוֹב עַד יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ. וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה (ח. ז. ח.)

פירש רש"י: לסוף ז' ימים. כתב ה"חתם סופר": נראה שמתחילה ידע נח שעדיין אי אפשר לפרוח בכל העולם רק סמוך לתיבה, ולזה היה די בעורב, אך אחר עבור שבעה ימים רצה נח לשלוח עוף שיפרח וישוט בכל העולם לבחון שמא ימצא איזה אילן וכדומה לנוח עליו, וזאת לא היה יכול לנסות עם כל עוף, שהרי אם ירחיק וייעף ויגיע יפול למים וימות. לכן שלח דווקא היונה, שהרי על היונה העידו חז"ל (שבת מט.): "כנפיה מגינות עליה", ופירשו התוספות בשם המדרש (בר"ר פרק לט), שפורחת בכנף אחד ונחה בשני, ושוב פוחרת בזה ונחה בזה, ולעולם אינה יגיעה ועייפה. והוא אשר דקדק הפסוק באומר "וְלֹא מִצְאָהּ הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ" (ח. ט), לרגלה דווקא לא מצאה מנוח, אבל לכנפיה מצאה מנוח. עכ"ד. אפשר לומר, שלכן נמשלה כנסת ישראל ליונה כמו שכתוב "יונתי בחגוי הסלע" (שה"ש ב, יד). מה היונה לעולם אינה מתעייפת לעוף בכנפיה, שבהם היא מעופפת ומתרוממת למעלה, כך ישראל "לא ייעפו ולא יגעו" בעבודתם ובעלייתם בתורה ובמצוות כלל ועיקר. ורק ברגלים שהם הסמל לגשמיות עולם הזה, ימצאו מנוח לכף רגליהם.

אוצרות התורה

הקב"ה אינו זקוק לנו ולמעשינו

עֲלֵה זֵית טָרֶף בְּפִיָּהּ. (ח. יא.)

במדרש (ב"ר לו. ג) מובא, כי בנוסף לכל החיות והבהמות, הכניס נח לתיבה זמורות ויחורים של כל מיני הצמחים, כדי שיהיה להם קיום לאחר המבול, חוץ ממין אחד, הזית. בביאור בעלי תוספות על התורה מופיעה הסיבה לכך שיחור של עץ זית לא נלקח לתיבה משום שהזית לא מחזיק מעמד שנה שלימה ללא אדמה. והנה, באורח פלא, כאשר שולח נח את היונה לאחר המבול לראות הקלו המים. היא חוזרת אליו כשעלה זית בפיה, וכל זאת כדי ללמד את נח ואותנו שלמרות שהקב"ה מצוה אותנו לעשות כך או אחרת, אין פרושו של דבר שהוא באמת זקוק לנו ולמעשינו, ואף על פי שנח נצטוה

לבנות תיבה ולהכניס בה את כל החי והצומח כדי שיהיה להם קיום, אין להסיק מכך שבלעדיו הכל היה כלה, והראיה, עץ הזית שלא הוכנס לתיבה המשיך להתקיים גם בלעדיו. הרבה רווח והצלחה יש לפני המקום, והוא אינו זקוק לנח כדי להציל את העולם. כל בניית התיבה היתה, איפוא, זכות שניתנה לנח, להשתתף, כביכול, עם הקב"ה בהחזקת העולם. דברים אלו הם כלל יסודי באמונה היהודית, הקב"ה מוביל את העולם אל עבר תכליתו, ללא קשר למעשי בני האדם הבחירה שנתורה ביד האדם היא, האם הוא יהיה שותף לכך או לא. הקב"ה הרבה לנו תורה ומצוות כדי לזכות אותנו, ולא משום שהעולם באמת נצרך לנו כדי להגיע אל תכליתו. ספר "ומתוך האור"

צא מן התיבה אִתָּה וְאֶשְׁתָּךְ (ח. טז)

כתוב במדרש רבה (פרק לד יד): אמר נח כשם שלא נכנסתי בתיבה אלא ברשות כך אין אני יוצא אלא ברשות "בא אל התיבה", "ויבא נח", "צא מן התיבה", "ויצא נח" עכ"ל. יש לשאול: אם כן מדוע שלח נח את העורב והיונה לבדוק אם כלו המים מן הארץ, הלא סוף כל סוף לא יצא בלי ציווי מיוחד מהשם יתברך "צא מן התיבה". ואולי אפשר לומר על פי מה דאיתא בבראשית רבה (לד.ב), על הפסוק "ה' צדיק יבחן", זה נח שנאמר צא מן התיבה, ע"כ. ופירש בעץ יוסף: צא מן התיבה, לנסותו בא היעמוד במצוותיו שלא לצאת חוצה בלי רשותו אף על פי שכבר היה ראוי לצאת. לפי זה ניתן לומר שנח רצה להגדיל את הנסיון שלו, ולכן שלח את היונה לראות האם נגמרו המים. כי אם לא נגמרו המים אין לו נסיון כלל לצאת. לצאת לאן? לאבדון. אבל כאשר גילה שכלו המים ובכל זאת הוא ממתין לציווי הבורא זה נקרא שעמד בנסיון. ספר "להתעורר באהבתך"

וְהָיָה צֵלָה וַיֵּת טָרֶף בְּפִיהָ (ה. יא)

אמרה יהיו מזונותי מרורין כזית ובידו של הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם (רש"י). קשה להבין, מדוע הודתה היונה לנח בדברים כאלה, לאחר שהחזיק אותה שנה תמימה בתיבה ודאג לכל צרכיה? ברם, חששת היתה היונה, שמא יאמר נח, כי לא מפני שיש עוד מים על הארץ חזרה אל התיבה, אלא מפני שטוב לה כאן אצל נח הדואג למזונותיה ולצרכיה, בעוד שבאמת כבר אין מים על הארץ: לפיכך רמזה לו, כי אילו יכולה היתה להתפרנס בכוחות עצמה ואפילו בדוחק ובמרירות של זית כי אז לא היתה חוזרת אליו. ספר "מענינה של תורה"

כיצד הגיע נח לידי שיכרות?

וַיִּשְׁתֶּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר (ט, כא)

הנה בשם השפת אמת אומרים, שלא השתכר מחמת שהרבה לשנות יותר מהרגלו, רק שהטבע העולמי השתנה עם המבול, ואותה כמות שנהג לשנות תדיר הביאתו זאת הפעם לידי שיכרות.

משולחן גבוה

הלכה: לקבוע סעודה ערב שבת

אסור לקבוע סעודה גדולה בערב שבת שאין רגילים בה בשאר ימי החול, וכל היום בכלל האיסור, ולאכול ולשתות ולקבוע סעודה שרגילה בה בחול מצוה להימנע מתשע שעות ולמעלה. ומיהו אף שלהלכה, אוכל והולך עד שתחשך, ואפילו להתחיל מותר, זהו דוקא לצורך שעה, אבל לעשות כן תמיד, יש לאסור מתשע שעות ולמעלה, שאם לא כן נראה כמזלזל בכבוד שבת.

חזון עובדיה שבת חלק א'

פתגם:

קשה להשפיע על מה שאנחנו רואים אצל האחר, קל יותר להשפיע ולשנות את מה שהאחר רואה אצלנו.

ספר "שמחלה"

חקירה: באיסורה אתא לידיה (ביאוש)

יש שלושה צדדים: היאוש לא מועיל משום שכבר נתחייב בהשבה, או משום שנעשה כשומר של הבעלים (ויאוש ברשות הבעלים לא מועיל), או משום שיאוש מועיל רק בשעת המציאה. (קונטרסי שיעורים בבא מציעא יז:תוס', נתחייב בהשבה, מלחמות, שומר, ראש שעת המציאה) ספר קובץ יסודות וחקירות

ספור: אם אין תנו אין רבנן!

אברך אחד בא אצל רבי איזל חריף כדי לקבל סמיכות להוראה, בחנו רבי איזל ולא מצא בו לא תורה ולא חכמה. הואילה נא להסביר לי, אמר לו רבי איזל, למה נאמר בגמרא: "תנו רבנן ולא רבנן תנו"? הביט בו האברך בעינים בוהות ומשך בכתפיו. אם אינך יודע, הפטיר רבי איזל, אסביר לך אני, חכמינו הקדימו תנו לרבנן, שכן קודם צריך ללמוד ואחרי כך מקבלים סמיכות לרבנות. ספר "חד וחלק" ב'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, פייגא אולגה בת ברנה, רבקה בת ליוזה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים.

